

Розділ XI

РЕЦЕНЗІЇ, ПОВІДОМЛЕННЯ

ЛАСТОВСЬКИЙ В.В.

Пам'яткознавство як наука і керівництво до дії

Рец. на кн.: Основи пам'яткознавства / Під заг. ред.: *Гриффена Л.О., Титової О.М.* – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПСК, 2012. – 380 с.; *Гриффен Л.А.* Теоретические основания памятниковедения. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПСК, 2012. – 84 с.; Пам'яткознавство: посібник для початківців / Укл.: *Л.О. Гриффен, О.М. Титова.* – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПСК, 2014. – 212 с.

Держава як суспільний інститут може існувати завдяки різним умовам і ситуаціям, але обов'язковою серед них є наявність історичної території, на якій проживає етнос, народ чи нація. При цьому одним із ідеологічних підрунть існування держави є звернення до минулого, обґрунтування безперервності державотворення і буття її головного джерела – народу. Здійснення цього можливе лише за умови наявності реальної (хоча й часто міфологізованої) інформації, що в першу чергу відображена у пам'ятках історії.

Відповісти не тільки на питання «що таке пам'ятки історії», але й яке навантаження вони реалізують у житті соціуму і покликані представлені монографії. Як мені здається, всі ці видання слід сприймати як певний теоретичний комплекс.

Зазначу, що вказані твори з'явилися впродовж 2012–2014 років унаслідок багатолітньої копійної праці співробітників Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПСК.

У монографіях багато уваги приділяється таким питанням як предмет і метод пам'яткознавства, ландшафт як предмет пам'яткознавства, об'єкти археологічної спадщини, пам'ятних архітектури і містобудування, пам'ятки техніки, пам'ятки монументального мистецтва, пам'ятки історії; детально розглядаються також історичний розвиток пам'яткоохоронної справи, правові та управлінські аспекти, завдання та

напрями пам'яткоохоронної діяльності, реалізація проекту Зводу пам'яток історії та культури.

Серед авторів читач побачить прізвища відомих фахівців, що спеціалізуються у своїй науковій діяльності на вивченні пам'яток – О. Гаврилюк, С. Гаврилюк, В. Горбик, Л. Гріффен, Г. Денисенко, С. Зозуля, Г. Івакін, Д. Кепін, Б. Колосок, В. Константинов, Л. Прибега, О. Принь, Н. Сенченко, О. Титова, Ю. Тютюнник.

Звичайно, всі книги мають перш за все суто теоретичну спрямованість. Але сприймати їх саме з цієї сторони було б помилково. Оскільки, по-перше, кожна з них будується на основі фактичного матеріалу і, по друге, результати спрямовані на застосування вже в реальних умовах. Тобто бачимо пряме втілення теоретичних досягнень у практичній площині.

Звісно, погоджуючись із тим, що «пам'яткознавство – відносно молода наука», все ж таки накопичений інформаційний багаж, відображений тут, вказує на серйозний базис і широку затребуваність цього напрямку вже для управлінської та громадської діяльності.

Не вдаючись до детальної характеристики кожної із вищевказаних книг (полишаючи це вже на розсуд читача), хочу відзначити певну їх особливість, спрямовану на розуміння пам'ятки як об'єкту вивчення та збереження. Колектив авторів переконливо показує зв'язок між пам'яткою та людиною (особистістю): «...кожна людина в тому або іншому вигляді розшукує, створює, збирає і зберігає такі матеріальні свідчення, що є немов би певними мітками траєкторії її руху в просторово-часовому і соціальному континуумах».

Будь-яка пам'ятка – це об'єкт культурного спадку, це артефакт соціалізації індивіда, це феномен і джерело інформації. Саме останнє є багато в чому визначальним для зв'язків у суспільстві в просторі і часі.

Насамкінець слід сказати, що ці видання є першими на теренах України у пам'яткоохоронній сфері, які мають узагальнюючий характер, їх можна характеризувати як концептуальні.

Подано до друку: 11.09.2014 р.